

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра публічного управління та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 (О.П. Славкова)
«06» 04 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 6 Аграрна політика

Спеціальність: 201 «Агрономія»,

(код і назва спеціальності)

Факультет:

Агротехнологій та природокористування

(назва факультету)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Аграрна політика» для студентів спеціальності 201 «Агрономія»

Розробник:

Славкова О.П., д.с.н., проф. кафедри публічного управління та адміністрування,

(вчене звання, посада, прізвище, ініціали)

(підпис)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування,

Протокол від "23" 06 року № 15

Завідувач кафедри

(Славкова О.П.)

прізвище та ініціали

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми

(керівник проектної групи)

(підпис)

Омичко В.І.

прізвище та ініціали

Декан факультету на якому викладається дисципліна

(І.М.Коваленко)

Декан факультету до якого належить кафедра

(Н.І. Строченко)

Методист навчального відділу

Г.Вац (Г.Варанік)

Зареєстровано в електронній базі: 14.07 2020 р.

дата

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство» (код та назва) Спеціальність: 201 «Агрономія» (код та назва спеціальності)	Нормативна	
Модулів – 2	Професійне спрямування: -	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 4		2020-2021-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Курс	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 3.	Освітній ступінь: Магістр		
	2-й	1-й	
	Лекції		
	14 год.	4 год	
	Практичні, семінарські		
	16 год.	4 год	
	Лабораторні		
	Самостійна робота		
60 год.	82 год.		
Індивідуальні завдання: -			
Вид контролю: Екзамен			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33,3/66,7 (30/60).

для заочної форми навчання – 1/99 (8/82).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування теоретичних знань і вироблення практичних умінь оволодіння методологічними аспектами практичного застосування основ формування та реалізації аграрної політики держави, оцінювання та обґрунтування її ефективності і набуття навичок щодо інструментів державного регулювання аграрного сектору.

Знання: теоретико-методологічні основи аграрної політики держави та окремих країн і блоків та соціально-економічний стан аграрного виробництва на сучасному етапі, законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють розвиток АПК, ринки продовольства, робіт, послуг, ресурсів, праці і землі та їх вплив на соціально-економічний розвиток та продовольчу безпеку країни, проблеми сталого розвитку сільських територій, інструменти регулювання аграрного сектору та економічні наслідки їх застосування, основні підходи до оцінювання рівня державної підтримки аграрного сектору економіки, інструменти державного регулювання зовнішньої торгівлі продукцією АПК.

Вміння: реалізовувати зміст аграрної політики, формувати мету та систему цілей аграрної політики держави, аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку продукції аграрного сектора та зовнішньої торгівлі, визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням загальноприйнятої методології, оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва, визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають, аналізувати ефективність окремих заходів бюджетно-податкової, кредитно-фінансової політики держави, обґрунтовувати пріоритети державної соціальної та екологічної політики, досліджувати механізм реалізації аграрної політики та опрацьовувати пропозиції щодо її життєдіяльності, організовувати систему контролю та моніторингу аграрної політики відповідно до обраної стратегії розвитку.

2.1 Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування системи теоретичних знань і прикладних вмінь та навичок щодо інструментів та методів аграрної політики держави.

2.2 Завдання навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика» передбачає формування у студентів наступних компетентностей:

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
1	Загальні	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.	ЗК 1
2		Здатність розуміти сутність сучасних проблем агрономії, науково-технічну політику в межах виробництва екологічно-безпечної продукції рослинництва.	ЗК 7
3		Здатність спілкуватися з нефахівцями своєї галузі (з експертами інших галузей).	ЗК 9
1	Фахові (спеціальні)	Здатність використовувати інноваційні процеси в агропромисловому комплексі при проектуванні та реалізації	ФК 6

		екологічно-безпечних, економічно-ефективних технологій виробництва продукції рослинництва та відтворення родючості ґрунтів різних агроландшафтів;	
2		Здатність забезпечити екологічну безпечність агроландшафтів та економічну ефективність при вирощуванні сільськогосподарських культур.	ФК 8

2.3. Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Збір, обробка, аналіз та систематизація науково-технічної інформації вітчизняного та зарубіжного досвіду.	ПРН 5
2	Розробка та реалізація проектів екологічно-безпечних прийомів та технологій виробництва високоякісної продукції рослинництва з врахуванням особливостей агроландшафтів та економічної ефективності;	ПРН 10
3	Уміти самостійно планувати і виконувати дослідницькі та/або інноваційні завдання, формулювати висновки за одержаними завданнями.	ПРН 13

3 Програма навчальної дисципліни

Затверджена Вченою Радою СНАУ протокол № 9 від 25.01.2019 р.

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади аграрної політики

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади аграрної політики держави та аграрна політика окремих країн і блоків

Тема 1. Теоретичні засади формування аграрної політики. Особливості сільськогосподарського виробництва, що зумовлюють необхідність державного регулювання галузі. Вплив природних умов на сільськогосподарське виробництво.

Сучасний стан і тенденції розвитку аграрного виробництва. Довгострокова та короткострокова аграрна проблема. Аграрна політика як складова економічної політики держави.

Поняття, сутність та принципи аграрної політики. Елементи аграрної політики держави. Мета та особливості аграрної економіки.

Гносеологічні витоки аграрної політики держави. Інституціональні основи формування та розвитку аграрної політики. Інституціональні основи формування аграрної політики. Системно-синергетичні засади розвитку агропродовольчої сфери. Аргументи на користь і проти державного регулювання аграрної сфери.

Вибір пріоритетів та групи інтересів в аграрній політиці. Модель процесу формування аграрної політики.

Основні завдання та система цілей аграрної політики держави. Оцінка ефективності аграрної політики.

Державна політика щодо сільськогосподарського виробництва у період існування Радянського Союзу.

Сутність і механізм функціонування САП ЄС. Історія виникнення та основні етапи реформування САП ЄС. Основні інструменти ринкової політики та підтримки цін сільськогосподарської продукції у ЄС.

Історія і сучасність аграрної політики США. Сучасна аграрна політика США та її вплив на світовий аграрний ринок. Основні інструменти підтримки цін сільськогосподарської продукції та доходів виробників у США. Відмінності між заходами підтримки сільськогосподарських виробників в США та ЄС.

Тема 2. Трансформація аграрної політики України: історичний досвід і сучасна практика. Аграрна політика в історичному контексті. Політико-економічний аспект аграрних перетворень. Суть аграрної реформи та основні чинники, що на неї впливають. Особливості земельної реформи в Україні, законодавче забезпечення розвитку інфраструктури ринку землі сільськогосподарського призначення. Реформування відносин власності в аграрному секторі України. Макроекономічні та інституційні чинники аграрної реформи.

Структура сільськогосподарського виробництва в Україні та структурна політика держави. Орієнтації пореформеного розвитку аграрної сфери.

Трансформація державного регулювання аграрної сфери. Оцінка рівня державної підтримки сільськогосподарського виробництва в Україні. Регіональні особливості реалізації аграрної політики.

Законодавча та нормативно-правова база сучасної аграрної політики України. Роздержавлення та приватизація як складові реформування економічних відносин в АПК. Передумови роздержавлення і приватизації. Складові процесу роздержавлення і приватизації.

Змістовий модуль 2. Основні пріоритети аграрної політики держави

Тема 3. Основні напрями аграрної політики України. Мета і пріоритети аграрної політики України. Розвиток конкуренції в агропродовольчій сфері.

Технічна політика держави. Бюджетно-податкова політика в аграрному секторі. Кредитно-фінансові чинники аграрної політики. Особливості бюджетно-податкової та кредитно-фінансової політики в аграрному секторі. Розвиток конкуренції в агропродовольчій сфері.

Розвиток сільських територій на сталій основі. Тенденції розвитку сільських територій та соціальна політика держави у сільській місцевості. Основні проблеми розвитку сільських територій. Агропромислова політика, пов'язана з проблемами обслуговування сільського господарства.

Соціальна політика у сільській місцевості. Ринок робочої сили в аграрному секторі України та проблема зайнятості сільського населення.

Екологічна складова сталого розвитку. Екологічні проблеми у аграрному секторі України та екологічна політика держави.

Тема 4. Проблеми продовольчої безпеки в Україні. Продовольча безпека як політичний та економічний пріоритет. Рівень продовольчої безпеки України. Формування внутрішнього продовольчого ринку в Україні. Показники самозабезпеченості основними видами продовольчих товарів.

Стан аграрної економіки, що виробляє продукти харчування, її продуктивність, ефективність та екологічність функціонування. Критично-небезпечний рівень споживання продовольства. Продовольче споживання - одна з основних передумов відтворення й ефективного використання трудових ресурсів. Проблема продовольчого забезпечення населення та її залежність від ріння платоспроможності населення. Продовольча безпека як особливий еколого-економічний стан держави. Системний підхід стосовно проблеми досягнення продовольчої безпеки. Оцінка стану міжнародної продовольчої безпеки.

Якість та безпека продовольства. Тенденції споживання продовольства в Україні та світі. Державна політика щодо продовольчої безпеки України. Політика у сфері якості та безпеки продовольства.

Модуль 2. Організаційно-практичні засади аграрної політики

Змістовий модуль 3. Особливості формування та основні напрями аграрної політики України

Тема 5. Організаційно-економічні складові аграрної політики. Системність аграрної політики.

Аграрна політика у сфері земельних відносин. Суть земельної реформи та особливості її здійснення в Україні. Вдосконалення механізму відносин у системі «землеволодіння - землекористування – землевикористання». Створення нових форм землеволодіння і господарювання в межах існуючих земельних відносин. Основні етапи реформування земельних відносин в Україні. Роль держави у здійсненні земельної реформи.

Методика грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів. Досвід зарубіжних країн реформування земельних відносин. Досягнення економічного, соціального та екологічного ефекту від проведення земельної реформи.

Інноваційно-інвестиційна діяльність в агропродовольчій сфері. Переорієнтація інвестиційної політики у відповідності до виробничих змін в АПК. Поліпшення інвестиційного клімату і надання дієвості інвестиційному процесу в АПК. Основні напрями реструктуризації інвестиційної політики в аграрному секторі України.

Формування регіональної аграрної політики. Розробка заходів, спрямованих на фінансове забезпечення економічних і соціальних завдань села. Здійснення практичних заходів для реалізації висунутих ідей з врахуванням особливостей розвитку села, ментальності сільського населення, існуючої структури виробництва експортної орієнтованості товаровиробників, зовнішніх чинників.

Формування інтегрованих виробничих структур в агропромисловому комплексі. Розвиток агропромислової інтеграції: внутрішньогосподарські, міжгосподарські, міжгалузеві та інші виробничо-господарські кооперовані структури; інтегровані міжгалузеві компанії, об'єднання, асоціації, корпорації. Основні сфери структурної перебудови АПК України.

Тема 6. Інструменти регулювання аграрного сектору. Система заходів державного регулювання АПК. Заходи державного регулювання внутрішнього агропродовольчого ринку, що мають вплив на рентабельність сільськогосподарського виробництва і заходи, що не мають впливу на рентабельність сільськогосподарського виробництва. Способи досягнення рентабельності сільськогосподарського виробництва.

Державне регулювання агропродовольчих ринків. Заходи державного регулювання, що стимулюють попит на сільськогосподарську продукцію і заходи, що обмежують пропозицію сільськогосподарської продукції.

Інструменти обмеження пропозиції сільськогосподарської продукції: виробнича квота, обмеження на використання сільськогосподарської землі. Інструменти щодо підвищення попиту на сільськогосподарську продукцію на внутрішньому ринку.

Державні закупівлі сільськогосподарської продукції, прямі цінові субсидії виробникам.

Наслідки державного втручання в сільськогосподарське виробництво та завдання аналізу аграрної політики держави.

Класифікація інструментів регулювання аграрного виробництва. Цінова політика на агропродовольчому ринку: завдання та основні інструменти. Становлення системи ціноутворення в агропромисловому комплексі України. Встановлення верхньої та нижньої межі ціни на агропродовольчі товари. Державний адміністративний контроль за цінами: мінімальна ціна, максимально допустима ціна.

Регулювання ринків виробничих ресурсів, що використовуються в сільськогосподарському виробництві.

Змістовий модуль 4. Особливості регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектору

Тема 7. Розвиток аграрного сектора України в умовах глобалізації світових ринків.

Зростаючий рівень конкуренції на зовнішніх ринках. Ресурсний потенціал та геополітичне положення України.

Проблеми розвитку аграрного сектора економіки в умовах глобалізації світових ринків.

Зовнішньоторговельні перспективи агропродовольчої сфери України.

Проблеми оцінювання міжнародної конкурентоспроможності аграрних секторів окремих країн та регіонів. Оцінка конкурентоспроможності продовольства і сільськогосподарської сировини регіону на світових та європейських ринках.

Ретроспектива зовнішньоекономічних відносин України з європейськими державами в аграрній сфері. Історичні передумови нинішньої міжнародної спеціалізації України, її сучасне і майбутнє місце в системі світової торгівлі.

Стан зовнішньоекономічних відносин аграрних підприємств регіону з країнами світу та ЄС.

Основні вектори зовнішньополітичних взаємодій: євразійський, євроатлантичний та південно-східний напрями, стосовно яких складаються відповідні парадигми зовнішньополітичного мислення.

Механізм інтеграції та спільна аграрна політика країн Європейського Союзу. Горизонтальна, вертикальна та міжнародна економічна інтеграція в аграрному секторі.

Аграрна структурна політика. Моделювання аграрної політики України. Зовнішньоекономічні стратегії та особливості інтеграційних процесів в аграрній сфері.

Тема 8. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектора. Роль торгівлі у розвитку сільськогосподарського виробництва. Базові теорії міжнародної торгівлі агропродовольчою продукцією.

Сутність і завдання зовнішньоторговельної політики держави в аграрному секторі. Основні показники міжнародної конкурентоспроможності країни на світовому агропродовольчому ринку.

Регулювання світової агропродовольчої торгівлі в рамках СОТ. Інструменти регулювання імпорту агропродовольчої продукції: імпортне мито, квота на імпорт, вимоги щодо якості продукції.

Інструменти регулювання експорту агропродовольчої продукції: експортне мито, експортна субсидія. Вплив регулювання експорту агропродовольчої продукції на світову економіку та внутрішній ринок країни, яка її застосовує.

Загальні підходи до регулювання агропродовольчої торгівлі в рамках СОТ. Уругвайська угода про сільське господарство (УУСГ) СОТ. Вимоги щодо доступу до внутрішнього агропродовольчого ринку в УУСГ. Правила застосування експортних субсидій у рамках СОТ. Регулювання внутрішньої підтримки сільськогосподарського виробництва відповідно до УУСГ.

Основні підходи до оцінювання державної підтримки аграрного сектора. Питання підтримки сільськогосподарського виробництва у поточному раунді переговорів у рамках СОТ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади аграрної політики												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади аграрної політики держави та аграрна політика окремих країн і блоків												
Тема 1. Теоретичні засади формування аграрної політики	10	2	-	2	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 2. Трансформація аграрної політики України: історичний досвід і сучасна практика	10	2	-	2	-	6	10	2	-	-	-	8
Разом за змістовим модулем 1	20	4	-	4	-	12	22	2	-	-	-	20
Змістовий модуль 2. Основні пріоритети аграрної політики держави												
Тема 3. Основні напрями аграрної політики України	12	2	-	2	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 4. Проблеми продовольчої безпеки в Україні	12	2	-	2	-	8	12	2	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	24	4	-	4	-	16	24	2	2	-	-	20
Разом за 1 модуль	44	8	-	8	-	28	46	4	2			40
Модуль 2. Організаційно-практичні засади аграрної політики												
Змістовий модуль 3. Особливості формування та основні напрями аграрної політики України												
Тема 5. Організаційно-економічні складові аграрної політики	12	2	-	2	-	8	12	-	-	-	-	12
Тема 6. Інструменти регулювання аграрного сектору	12	2	-	2	-	8	10	-	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 3	24	4	-	4	-	16	22	-	2	-	-	20
Змістовий модуль 4. Особливості регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектору												
Тема 7. Розвиток аграрного сектору України в умовах глобалізації світових ринків	10	2	-	2	-	6	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектору	12	-	-	2	-	10	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 4	22	2	-	4	-	16	22	-	-	-	-	22
Разом за 2 модуль	46	6	-	8	-	32	44	-	2	-	-	42
Усього годин	90	14	-	16	-	60	90	4	4	-	-	82

5. Теми та план лекційних занять

№ з/п	Назва теми та план	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Теоретичні засади формування аграрної політики. План 1. Сучасний стан і тенденції розвитку аграрного виробництва. 2. Поняття, сутність та принципи аграрної політики.	2	2

	<p>3. Гносеологічні витоки аграрної політики держави.</p> <p>4. Інституціональні основи формування та розвитку аграрної політики.</p> <p>5. Вибір пріоритетів та групи інтересів в аграрній політиці.</p> <p>6. Основні завдання та система цілей аграрної політики держави.</p> <p>7. Сутність і механізм функціонування САП ЄС.</p>		
2.	<p>Тема 2. Трансформація аграрної політики України: історичний досвід і сучасна практика.</p> <p>План</p> <p>1. Аграрна політика в історичному контексті.</p> <p>2. Політико-економічний аспект аграрних перетворень.</p> <p>3. Орієнтації пореформеного розвитку аграрної сфери.</p> <p>4. Трансформація державного регулювання аграрної сфери.</p>	2	
3.	<p>Тема 3. Основні напрями аграрної політики України.</p> <p>План</p> <p>1. Мета і пріоритети аграрної політики України.</p> <p>2. Особливості бюджетно-податкової та кредитно-фінансової політики в аграрному секторі.</p> <p>3. Розвиток конкуренції в агропродовольчій сфері.</p> <p>4. Технічна політика держави.</p> <p>5. Розвиток сільських територій на сталій основі.</p>	2	
4.	<p>Тема 4. Проблеми продовольчої безпеки в Україні.</p> <p>План</p> <p>1. Продовольча безпека як політичний та економічний пріоритет.</p> <p>2. Якість та безпека продовольства.</p> <p>3. Тенденції споживання продовольства в Україні та світі.</p> <p>4. Державна політика щодо продовольчої безпеки України.</p>	2	2
5.	<p>Тема 5. Організаційно-економічні складові аграрної політики.</p> <p>План</p> <p>1. Системність аграрної політики.</p> <p>2. Аграрна політика у сфері земельних відносин.</p> <p>3. Інноваційно-інвестиційна діяльність в агропродовольчій сфері.</p> <p>4. Формування регіональної аграрної політики.</p>	2	
6.	<p>Тема 6. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектора.</p> <p>План</p> <p>1. Сутність і завдання зовнішньоторговельної політики держави в аграрному секторі.</p> <p>2. Регулювання світової агропродовольчої торгівлі в рамках СОТ.</p> <p>3. Основні підходи до оцінювання державної підтримки аграрного сектора.</p>	2	
7.	<p>Тема 7. Розвиток аграрного сектора України в умовах глобалізації світових ринків.</p> <p>План</p> <p>1. Проблеми розвитку аграрного сектора економіки в умовах глобалізації світових ринків.</p> <p>2. Зовнішньоторговельні перспективи агропродовольчої сфери України.</p> <p>3. Аграрна структурна політика.</p> <p>4. Моделювання аграрної політики України.</p>	2	
	Разом	14	4

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Використання ґносеологічних та інституціональних основ для з'ясування соціально-економічного стану аграрного виробництва та сутності і цілей аграрної політики.	2	
2.	Дослідження трансформації аграрної політики України: від історичний витоки до сучасної практики.	2	
3.	Практичне застосування бюджетно-податкової та кредитно-фінансової політики в аграрному секторі.	2	2
4.	Практичні аспекти соціальної політики та екологічної складової сталого розвитку сільських територій.	2	
5.	Використання організаційно-економічних складових аграрної політики у сфері земельних відносин.	2	2
6.	Використання організаційно-економічних складових формування регіональної аграрної політики.	2	
7.	З'ясування системи заходів державного регулювання АПК та наслідків державного втручання в сільськогосподарське виробництво.	2	
8.	Використання окремих інструментів регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектора.	2	
	Разом	16	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Теоретичні засади формування аграрної політики.	6	12
2.	Трансформація аграрної політики України: історичний досвід і сучасна практика.	6	8
3.	Основні напрями аграрної політики України.	8	12
4.	Проблеми продовольчої безпеки в Україні.	8	8
5.	Організаційно-економічні складові аграрної політики.	8	12
6.	Інструменти регулювання аграрного сектору.	8	8
7.	Розвиток аграрного сектора України в умовах глобалізації світових ринків.	6	12
8.	Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектора.	10	10
	Разом	60	82

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

1.1. Словесні: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, робота з книгою (читання, переказ, виписування, складання плану, конспектування, побудова таблиць, графіків тощо);

1.2. Наочні: демонстрація, ілюстрація, спостереження;

1.3. Практичні: практична робота, вправа, виробничо-практичні методи.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання:

2.1. Аналітичний;

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для <u>екзамену</u>
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Аграрна політика. Конспект лекцій для студентів 1-2 м курсу спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 074 «Публічне управління та адміністрування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», 181 Харчові технології, 041 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 208 «Агроінженерія», 201 «Агрономія», 202 «Захист і карантин рослин», 206 «Садово-паркове господарство». Суми, СНАУ, 2018. 148 с.
2. Аграрна політика. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять для студентів 1-2 м курсу спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 074 «Публічне управління та адміністрування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», 181 Харчові технології, 041 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 208 «Агроінженерія», 201 «Агрономія», 202 «Захист і карантин рослин», 206 «Садово-паркове господарство». Суми, СНАУ, 2018. 39 с.
3. Аграрна політика. Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни для студентів 1-2 м курсу спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 074 «Публічне управління та адміністрування», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 051 «Економіка», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», 204 «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», 181 Харчові технології, 041 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 208 «Агроінженерія», 201 «Агрономія», 202 «Захист і карантин рослин», 206 «Садово-паркове господарство». Суми, СНАУ, 2018. 52 с.
4. <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2970>

12. Рекомендована література

Базова

1. Алекс Лісітса. 50 питань і відповідей про аграрну політику. 2019. URL: https://drive.google.com/file/d/1mLmRWCMOsXAB4xjw-DnuqMhg_JJm-nsj/view.
2. Зінчук Т. Аграрна політика Європейського Союзу. Виклики та перспективи. Центр навчальної літератури. 2019. 494 с.
3. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки : наукова доповідь / Шубравська О.В. та ін. Київ, 2018. 152 с.

4. Аграрний устрій України : наукове видання/ Лупенко Ю.О. та ін. Київ, 2017. 72 с.
5. Стратегічні напрями розвитку сільськогосподарського виробництва України (методичні підходи та розрахунки) / Лупенко Ю.О. та ін. Київ, 2016. 25 с.
6. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III (в редакції від 03.04.2016 р. 1012-19). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
7. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI (в редакції від 01.03.2016 р. № 888-19) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
8. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV (в редакції від 05.04.2015 р. № 191-19) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1877-15/page>.
9. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 04.07.2002 р. № 37-IV (в редакції від 11.02.2015 р. № 124-19) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/37-15>.
10. Про консолідацію земель : Проект Закону України від 27.09.2013 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0643.html.
11. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року : Закон України від 18.10.2005 р. № 2982-IV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>.
12. Про ринок земель : Проект Закону України від 07.12.2011 р. № 9001-д URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41981.
13. Угода про сільське господарство : Міжнародний документ від 15.04.1994 р. № 981_005 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_005.

Допоміжна

1. The Global Competitiveness Report 2018-2019 URL: <https://www.weforum.org/reports/theFglobalFcompetitivenessFreportF2017F2018>
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrFstat.gov.ua/>
3. Саблук П.Т., Лузан Ю.Я. Аграрна політика та чинники її реалізації. *Економіка АПК*. 2019. № 10. URL: <http://eaprk.org.ua/contents/2019/10/6>.
4. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 рр. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025>
5. Заскалкіна О.М. Державне регулювання інституціональних перетворень в аграрному секторі економіки. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 1 (52). С. 1-7.
6. Левада О.В. Еколого-економічний аналіз меліорації агроландшафтів URL: Режим доступу: <http://conferencemdp.org.ua/viewtopic.php?t=F419&sid=d7490ebb6d79816685984fce47d9a83>.
7. Основні показники зовнішньої торгівлі України [Електронний ресурс] / Український клуб аграрного бізнесу. URL: ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini
8. Осташко Т.О. Структурноінституціональний аналіз аграрного ринку України URL: http://eip.org.ua/docs/EP_04_3_115_uk.pdf.
9. Пріоритети забезпечення зовнішньоторговельної безпеки на аграрному ринку України: аналітична доповідь / В.М. Русан, Л.А. Жураковська [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/agrarn_bezF1b1d8.pdf
10. Український клуб аграрного бізнесу URL: http://ucab.ua/files/Survey/Largest_Agriholdings/Holdings_2015_demo.pdf
11. Шибасва Н. В. Формування та реалізація організаційно-економічного механізму регуляторної політики в аграрній сфері. *Вісник ХНТУСГ «Економічні науки»*. 2017. Вип. 182. С. 266-278.

13. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/758-14>.
3. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
4. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1877-15/page>.
5. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/37-15>.
6. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0643.html.
7. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>.
8. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41981.
9. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_005.
10. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.

ДОДАТОК 1

Результати навчання за освітнім компонентом та їх зв'язок з програмними результатами навчання

Результати навчання за ОК: після закінчення вивчення освітнього компонента (дисципліни) студент буде здатен:	Програмні результати навчання на досягнення яких спрямований ОК (вказати номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)		
	ПРН5	ПРН10	ПРН13
ДРН 1. Знати теоретико-методологічні основи аграрної політики держави та окремих країн і блоків та соціально-економічний стан аграрного виробництва на сучасному етапі	+		
ДРН 2. Знати законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють розвиток АПК.	+		
ДРН 3. Досліджувати та систематизувати інформацію про ринки продовольства, робіт, послуг, ресурсів, праці і землі та їх вплив на екологічний та соціально-економічний розвиток та продовольчу безпеку країни.	+	+	+
ДРН 4. Визначати проблеми сталого розвитку сільських територій, інструменти регулювання аграрного сектору та економічні наслідки їх застосування,	+	+	+
ДРН 5. Оцінити основні підходи до рівня державної підтримки аграрного сектору економіки, інструменти державного регулювання зовнішньої торгівлі продукцією АПК.			+
ДРН 6. Вміти аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку продукції аграрного сектора та зовнішньої торгівлі.	+	+	+
ДРН 7. Визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням загальноприйнятої методології, оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва, визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають.	+		+
ДРН 8. Аналізувати ефективність окремих заходів бюджетно-податкової, кредитно-фінансової політики держави, обґрунтовувати пріоритети державної соціальної та екологічної політики в сфері аграрного виробництва.	+	+	+
ДРН 9. Досліджувати механізм реалізації аграрної політики та опрацьовувати пропозиції щодо її оновлення та розвитку.	+	+	+